

Euskal Herriko Mugimendu Sozialista

Komunismoa helburu

Oso gaztea da, sehaskatik atera berria, baina sustrai ideologikoak iraganean ondo errotuta ditu Euskal Herriko Mugimendu Sozialistak, eta etorkizunari irmo eta seguru begiratzen dio. Seguruegi akaso?

Denborak esango du, baina ez du txantxetako helmuga: mundu mailako ezkerreko tradizio luze eta korapilatsuaren lorratzari segika, komunismoa eraiki nahi du Euskal Herrian eta munduan; haien ustez, munduan ez bada, Euskal Herrian ere ez baita izango.

 XABIER LETONA BITERI **GEDAR**

Gazte Koordinadora Sozialista (GKS) da Mugimendu Sozialistako erakunderik indartsuena, 2019an sortu zen eta haren zein aurretikoen testuek, 80ko hamarkadaren hasieran etxean irakurtzen nituen anaia nagusien Marta Harnecker eta gisako literatura gorriaren tankera gordina zuten. Galdera berez erori zen: baina posible ote igaro mendean porrot egindako tradizioaren haritik tiraka, orduan bezain berdintsu tiraka gainera, XXI. mendean norabait iristea? Hastapeneko burutazioak gisa horretakoak ziren norbere baitan. Hotzean pentsatuta, oster, pentsamendu hori gauzatzea gaur atzo bezain gaitz dela ondoriozta liteke, eta ideiak, hain zuzen, mugimenduko kideen indarguneetakoa dira gaur egun. Egungo kapitalismoaren bilakaerak, Euskal Herriko borroka armatuaren ondorengo egoera

politikoak, eta azken urteetan borroka ideologikoari eman dioten garrantziak izango dute zerikusirik mugimenduaren gorpuztean.

Lehenengo urratsean, batek pentsa dezake Mugimendu Sozialista Ezker Abertzalearen 2011ko paradigma aldatuaren ondoren sortutako sigla zaparradaren bueltako beste bat gehiago dela. Eta hori ere bada, baina hurbildu ondoren, arretaz eta begirunez begiratzeko moduko hainbat zantzu ere ageri ditu: darabilten diskurtsoa zaharkitua iruditu arren, etorkizunera begiratzen duen gorputz ideologiko landua antzematen da; antolaketa sendoa; lan handia eta euren proiektuaren alde borrokatzeko jarrera irmoa; eta talde sozio-politiko moduan kopuru aldetik oraindik indartsua ez bada ere, bere inguruan sistemarekiko desadostasun erradikalaren multzo bat biltzeko gaitasuna erakutsi du.

Usain zaharreko zerbait berria da, azken hamarkadetako euskal politikan ikusi ez duguna behinik behin, XX. mendeko komunismoaren errautsetatik XXI. ean hegaldatu nahi den ikuspegi bisionario, askatzaile edo utopikoa garatzen duena, begiraturako betaurrekoen arabera. Eta gehiago hurbildu gara, hobeto ezagutu eta azaldu guran. Erreportajea egiteko Gedar webgunea, Gedar Tebista eta *Arteka* aldizkarian murgildu gara, mugimenduaren *Pravda* modernoetan. Mugimendu Sozialistako Beñat Aldalur azpeitiarrarekin ere hitz egin dugu. Bistan da komunikazioari garrantzi handia ematen diotela, haien egia haien erara gizarteratu nahi dutela, gizarteko gainerako korronte politikoek egiten duten bezala; egia esan, kazetari honen esperientziatik begiraturata bederen, kontraesankorra ere badirudi, haiekin hitz egitea lortzea ondo kostatuko zeregina izan delako.

ETA-REN AMAIERA

2011n ETAk borroka armatuaren amaiera iragarri zuenean hasi ziren egungo sugar hauen lehen txinpartak aireratzten. Ezagunak dira ezker abertzalean prozesu hark sortu zituen tentsioak. ENAMeko lemazain berriek norabidea aldatu zuten, baina desadostasun guztiak ez ziren atzean geratu. Ondorengo urteetan hasi eta gaurdaino talde eta korronte txiki ugari garatu dira: Amnistia-aren Aldeko eta Errepresioaren aurka-ko Mugimendua, Askatasunaren Bidean –desagertu zen–, Jarki, Jardun, Herri-tar Batasuna, Hauspoa, Eusko Ekintza (ANV-EAE)... eta Mugimendu Sozialista-ko sigla eta izen saltsa ere hor dago.

Borroka Garaia da! bloga izan zen ezker abertzaleko disidentziaren bozgorailu esanguratsuena. Egungo Mugimendu Sozialistako hainbat kideren testu eta hausnarketa ugari batu zituen blogak. Blog hartako eztabaidetan eta ikasle mugimenduan hazi ziren arbolaren lehen sustraiak. Ikasle Abertzaleak (IA) erakundea norik kontrolatuko, talka egin zuten ezker abertzaleko gazteen bi ildo nagusiek, eta 2018an Ernaik iragarri

zuen IArekiko loturak apurtuko zituela eta hezkuntzan bere kabuz ekingo ziola lanari, ondoren Ikas sortuz.

ENAMen eremu soziologikoetatik datoz, eta Euskal Estatu Sozialista dute helburu, baina argi utzi nahi dute ezker abertzalearekin apurtu dutela

Beñat Aldalurren esanetan, haiek ere ezker abertzalearen esparru soziologiko zabal horretatik datoz nahitaez, eta Mugimendu Sozialistaren hedapena oraindik mugatua dela aitortzen du: “Lan ideologikoa medio, orain arte gai izan

gara soziologia unibertsitarioko esparruetara iristeko, kezka politiko eta intelektuala duen hainbat jende bildu dugu, baina oraindik ez gara proletariora iritsi, hau zentzu orokor batean hartuta, eta zeregin hori pixkanaka egiten ari gara. Hori da gure erronka”.

ENAM-EKIN APURTU

Euskal Nazio Askapenerako Mugimenduaren (ENAM) eremu soziologikotik datoz, eta Euskal Estatu Sozialista dute helburu, baina argi utzi nahi dute ezker abertzalearekin apurtu dutela, eta ez dutela zerikusirik haren tradizio historikoaren segida izan nahi duten beste talde txikiagoekin ere. Iragan azaroko *Artekan* ozen azaldu zuten apurketaren nondik norakoa, “ENAMen porrot historikoaren” analisi zehatza eginez. Gedar-ek sinatzen duen *Berdinketaren amaiera: Estatuaren behin betiko ofentsiba* erreportajea, 2007tik 2011ra Ezker Abertzalearen baitan izandako mugimenduak miatzen dira. Koiuntura politikoa aztertuz, halaber, Aitor Martinezek *Ezker Abertzalearen porrot historikoaren ondorioak* jorratzen ditu:

“Hamarkada hauetan behera egin duena ez da grina eta borondate iraultzailea izan. Desagertu dena programa iraultzailerik gabeko itxurakeria iraultzailea izan da, hau da, sozialdemokrazia iraultzaile gisa azaltzea ahalbidetzen zuen testuingurua. Horri deitu izan zaio krisi kapitalistaren ondotiko politika burgesaren krisia, zeina modu gordinean agertzen den sozialdemokraziaren haragitan. (...) Erronka berdina dugu esku artean; azken hamarkadetan proletalgoak izan duen erronka berdina. Abiapuntua hasierako berdina da: porrot egin dugu, komunismoa sistematikoki baztertua izan da Ezker Abertzalearen baitan. Orain hasiera berri baten aurrean aurkitzen gara, baina oraingoan hori ez da soilik posizio etiko bat”.

Aldizkari berean mugimenduko hiru gaztek “Ezker abertzale ofizialarekiko” apurketa horretan sakontzen dute, besteak beste, desenkantatu batetik eraikuntza politikorako urratsa eman dela azpimarratuz. Aingeru Otxotorena, Dorleta Agiriano eta Isaak Ziaurriz Ernain eta IAN hasi ziren, eta azken hamarkadan Ezker Abertzaleak eramandako ildoaz oso kritiko hitz egiten dute. “Gero eta nabarmenagoa zen ‘ofizialismoak’ Estatuan integratzeko eta instituzio nahiz legalitate burgesetatik eragiten saiatzeko eginga zuen apustua (...) bazirudien ezin genuela jada iraultzan sinetsi”, dio Agirianok. Desadostasunak hainbat esparrutan ikus zitezkeela azpimarratzen du Otxotorenak: “Mobilizazio ereduak, Sorturekiko erabateko obedientzia, borroka parlamentarioari gehiegizko garrantzia ematea, interklasismoa, amnistia-afera...”.

Ideien garapena luzeagoa bada ere, ENAMen porrota azalduko luketen hainbat puntuz mintzo zaigu Beñat Aldalur. “Denborari dagokionez, Sobietar Bata-sunaren amaierarekin batera egon zen nazio askapeneko mugimenduen gain-behera hor dago. Espazioa oinarri hartuta, horietako prozesu askok izan zuten arrakasta, baina azpigaratutako herrialdeetan, periferian. ENAMen interklasismoarekin ere kritiko izan gara, aliantza horretan burgesia txikia nagusitu zelako eta ez langileria. Baita etapismoarekin ere, hau da, lehenik independentzia eta gero sozialismoa. Gure ustez, nazio auzia eta soziala ez dira bi prozesu ezberdin, programa sozialistaren parte izan behar dute, eta gainera, prozesu hori zentzu internazionalista batean ulertuta, prozesu zabalago baten parte izan behar

du”. Hala ere, European zerbait bai, baina aitortzen du oraindik ez dutela harreman handirik munduko beste eragile komunistekin.

Kontseilu Sozialistetan adin guztietako militanteek parte hartzen dute, orain arte, batez ere gazteak aritu baitira Mugimendu Sozialistako erakundeen jardueran

Eta errepasso historiko horretan, zehazten du beste hipotesi batzuk ere ari direla lantzen: “Adibidez, ETArek estrategiak iraun zuela naziotasunak indar handia zuelako. Borroka horrek iraun badu, izan da borroka armatuak berak sortzen zuen atxikimenduagatik, ez estrategikoki asmatu zelako; ENA-Mek bere burua erreproduzitzeko gaitasuna zuen. Hala ere, ENAM ez zen gai izan prozesu iraultzaile zabala lortzeko. Begiratu behar da zergatik ez zen gai izan oraindik ere jende gehiagorenga-

na iristeko, bestelako botere eredu bat sortzeko”.

Lehentxeago aipatutako Gedar-eko erreportaje zabala hala amaitzen da: “Klaserik gabeko Euskal Herriaren alde modu desinteresatuan bizitza eskaini duten militanteekiko eta proiektu emantzipatzailearekiko begirunez, kritika eta diziiplina dira XXI. mendeko militante komunistaren betebeharrak etikoak. Aurrekoen akatsen eta ekarpenen identifikazioak balio dezala batzen gaituen ortzi-mugara hurbiltzeko”.

PROIEKTU KOMUNISTAREN PORROTAK

Zergatik egin zuen porrot XX. mendeko proiektu komunistak? Aldalurrek hainbat faktore mahaigaineratzen ditu, kritika orokor gisa: “Ezin da pentsatu bakarrik AEBen hegemoniatatik egin zuela porrot, barne arrazoiak ere begiratu behar da. Adibidez, une historiko batzuetan –XIX. mende bukaeran edo XX.eko hasieran– langile klasea sozialismoarekin parekatzea lortu bazuten ere –gaur egun ez da identifikatzen proletariotza eta sozialismoa–, prozesuak batez ere politikoak izan behar ziren sozialismoaren eraikuntza ekonomikoa tinkatzea lortu ez zuten heinean. Hau da, estatu aparatuak hartu ziren, baina ez zen finitu gizarte ereduaren eraldaketa osoa. Ez zegoen teoria garbi bat sozialismoa prozesu gisa ulertzeko. Estatua hartzen da eta gero malabarak egiten dira hau mantentzeko. Orduan estatuak jan egiten zaitu. Ondorioz, denborarekin bu-

rokratizazio prozesuak ematen dira, elite eta elite ez direnen arteko banaketa, eta berriz kapitalismora itzultzea. Orain argi ikusten dugu prozesu politikoak eta ekonomikoak batera joan behar dutela, adibidez soldataren logika gainditzeko. Prozesu sozialista batek soldataren diziplina gainditu eta hortik harago begiratu behar du.

Baina bere garaian Antonio Gramscik aipatu zuen bezala, estatuaz gain, hor da kultur hegemoniaren gaia ere, eta Mugimendu Sozialistarentzat hori esparru klabea da. Hau da, Aldalurrek azaltzen duen gisan, “ideologia kapitalista guztiz dominantea den proletariotzaren barruan, pentsatu behar da –eta Gramscik erremintak ematen ditu horretarako– zein tekla eta zein esparru ukitu behar diren, eta borroka prozesuak kulturalki nola baliatu behar diren. Bizi ikuspegiei buruzko guda kulturala ematea, beraz, lehentasunetakoa da guretzat”. Eta hala ere –dio mugimendu sozialista honetako ideologoetakoa den eta *Kolitz*a moduan sinatzen duenak *Artekan*–, prozesu kultural horietan ondo asmatuta ere, beti izango da ezinbestekoa “formazio sozial burgesari eragiten dion faktore erabakigarria: kapitalismoaren metatze krisia, gaur egun mendebaldeko langile masen bizitza kalitatean galera geldiezina dakarrena”.

MUGIMENDU SOZIALISTAREN ANTOLAKETA-ESPARRUA

Une historikoren batean proletariotzak lehiatu beharko dio estatua burgesari, hori Alderdi Komunistaren bidez egingo du, baina bitartean Mugimendu Sozialistako erakundeei dagokie horretarako baldintzak sortzea. Ez da kontua alderdi komunista bat alderdien erregistroan sortzea eta kito, horretarako baldintzak daudenean sortuko da Alderdi Komunista. Beraz, gizartean eragitea dagokio Mugimendu Sozialistari eta azken bi urte hauetan hainbat tresna sortu ditu horretarako.

Gazte mailako GKS da ezagunena eta aktiboena, baina beste batzuk ere badira: Itaia emakumeen antolakunde sozialista, kultura eta artearen munduan Ekida, gaztetxe eta okupazioaren eremuan Erraki, hezkuntzan Ikasle Abertzaleak, eta hedabideen alorrean Gedar, Gedar Telebista eta *Arteka* hila-betekaria. *Arteka* euskaraz eta gaztelaniaz argitaratzen da, eta Gedar.eus euskaraz egiten da. Hori ere bitxia egiten da, euskal nazio edo identitateaz ezer

Mugimendu Sozialistak kalera atera du instituzio nagusiek COVID-19az egin duten kudeaketaren salaketa.

gutxi irakur daitekeen hedabideetan, euskara nagusi da. Aldalur naturaltasunez mintzo da gaiak: “Hizkuntza tresna bat da guretzat, orain arte euskara erabiltzen dugu nagusiki, baina lurraldearen arabera – zonalde erdaldunak

Mugimenduaren
ikusmoldeak arazoak
sortu ditu hainbat
gunetan, batez
ere okupazioaren
munduan, eta hainbat
ahotsek leporatu
die gaztetxeetako
pluraltasuna hausten
ari direla

badira– erabiliko dugu gaztelera edo frantsesa, euskararekin batera. Komunismoan hizkuntzak, euskara adibidez, humanitatearen ondare izango dira, ez gurea bakarrik; eta testuinguru horretan, munduko hizkuntza guztiak garatu ahal izango dira”.

ORAIN, KONTSEILU SOZIALISTAK

Eguno abagunean tresna garrantzitsuena eta zentrala dena ere sortzen ari dira, orain arte aipatutako guztiak koordinatu eta akuilatzeke: Kontseilu Sozialistak. Proletariotzaren iraultza gidatzeko erreminta zehatzak lirateke, lurralde eta sektoreetan “hazkunde mugagabea izango duten Alderdi-zelulak”, *Kolitz*a-ren arabera.

Kontseilu hauek sobieten gisakoak dira eta haien lana izango da komunismoa eraikitzea, hau da, *Kolitz*a-k 2021eko urtarrileko artikulua batean dioenez, “klaserik gabeko gizarte unibertsal baten programa historikoa, non gizateria osoaren ondare baitiren askatasun politikoa, ongizatea eta aberastasuna (...) Laburbilduz, –diosku *Kolitz*a-k, eta komeni da arretaz irakurtzea– kontseiluak demokrazia proletarioaren administrazio-zelulak dira eta militante sare komunistaren hazkunde proporzionalerako fronte zein borroka zehatzak artikulatzeko, proletariotza iraultzaileak prozesu sozialak kontrolatzeko eremua pixkanaka zabaltzeko eta Alderdi Komunista mundu mailan berretatua izango den ofentsiba fase batean proletariotzaren sektore ezberdinetan eta konpromiso maila ezberdinekin komunismoa gero eta gehiago nagusitzeko zeregin berehalakoa dute”.

Aldalurrek dioskunez, Euskal Herriko eskualdeen erdietan dagoeneko badira Kontseilu Sozialistak, baina gai gehiago

ere landu nahiko lukete, esaterako "gune sozialisten edota etxebizitzaren auzia, askatasun politikoen aldeko eta errepre-sioaren aurkako borroka, auzi laborala eta oinarritzko bizi baldintzen esparrua". Bide batez, kontseiluetan adin guztietako militanteek parte hartzen dute, orain arte, batez ere gazteak aritu baitira Mugimendu Sozialistako erakundeen jardueran. Euskal Herri osoko mugimendua izan nahi du eta Ipar Euskal Herrian iragan urrian sortu zuten Kontseilu Sozialista. Gipuzkoako Urola Erdian eta Goierriin, eta Nafarroan Iruñerrian eratu dituzte orain arteko kontseilu indartsu- netakoak.

ALIATUAK ETA GATAZKAK

Urruti da gizarte berria, komunismoa, eta hartara iristeko iraultza egin behar du proletariotzak, hau da, orain- goz Mugimendu Sozialistak. Behar du aliantzarik horretarako? Ez da samurra gaia. Haien zat prozesu iraultzailean bi alderdi nagusi daude jokoan, proleta- riotzarena eta burgesiarena, eta beraz, parte-hartzen duten esparruetan, horie- tan hobekuntzak lortzeko borrokatuko dira, baina beti ere iraultza sozialista- ren norabidea elikatzeke balio badute. Prozesu hori guztia, proletariotzaren independentziatik egin behar dela az- pimarratzen dute, eta ezkerreko beste sentsibilitate batzuek gogorarazten die- te Mugimendu Sozialista bera ere aktore politiko bat gehiago dela.

Ikusmolde horrek arazoak sortu ditu hainbat gunetan, batez ere okupazioa- ren munduan, eta hainbat ahotsek le- poratu die gaztetxeetako pluraltasuna hausten ari direla. Sare sozialetan eza- gunak dira gatazka honi erreferentzia egiten dioten gaztetxeetako zenbait mi- litante eta Errakiren arteko ika-mikak zorrotzak. Horietako bat da Gasteizko

Hitzez langileriaren
interesak defendatzen
dituzten baina,
izan, Burgesiaren
Alderdiaren parte
diren horiei guztiei
bizkarra emateko
unea da GKSren
arabera

Arkillos etxe okupatua emandakoa: "Finean, 10 urtez, bizilagunez eta ko- lektiboz oso anitza izan den etxe bat, 4 egunetan pasatu da Errakirekin lotu den etxe bat izatera. Une zehatz bateko gehiengoak inposaturik bai, ez kontsen-

tsuz. Autogestioa, asanblada eta auzola- naren balioak ezberdin ikusten ditugu guk", idatzi zuten sei bizilagunetako bik. Errakiko pisukideen erantzuna: "Kalera- tutako iritzi artikularen xedea argia da: mugimendu politiko bat, honek sortzen dituen tresnak eta bertako militanteak kosta ahala kosta kolpatzea. Azkenengo egunotan hamaika kasu ikusi ditugu in- tentzio hori berresten dutena".

Gaztetxe askotan ere izan dira gisa horretako arazo eta gatazkak, eta Gas- teizko Errekaleor auzo okupatua ere bai. "Kontsentsurik ez dagoenean, kontsentsua eraikitzen saiatu behar da, dio Aldalurrek, baina erdiesten ez bada, gehiengoak nahi duena egin behar da, bestela gutxiengoak erabakitzen du". Arazo zehatzen gaineko herritarren pro- testetan, Mugimendu Sozialista bestela- ko protesta bateratuetatik bereizten da hainbatetan, esate baterako mugimendu feministaren alorrean eta hilketa ma- txisten kasuan, batzuetan Itaiak bere ekitaldiak antolatuta ditu.

MANIFESTAZIOAK 29AN

2008tik kapitalismoa krisi latzean da- goela uste dute, eta ondorioz, urtez urte langileriaren bizi baldintzak biziki kaltetzen ari direla. Krisi ekonomikoa eta COVID-19ak areagotu duen krisi politikoa ere hor dagoela azpimarra- tzen dute, eta urte bukaeran bereziki salatu dute COVID pasaportearen ezar- tzea. Protesta egin eta indar metaketa bultzatzeko, GKS urtariraren 29rako manifestazioak deitu ditu Bilbon eta Iruñean *Burgesiaren diktadura gelditu!* goiburupean. Krisi kapitalistaz eta alderdiez Gramsciek egiten zuen haus- narketaren bueltan –bi alderdi daude- la, burgesiarena eta proletariotzarena- ezaugarritu dituzte mobilizazioak. Hala dio iragan abenduaren 13ko Gedar-eko editorialak: "Hitzez langileriaren inte- resak defendatzen dituzten baina, izan, Burgesiaren Alderdiaren parte diren horiei guztiei bizkarra emateko unea da GKSren arabera".

Orain arte egin duten agerraldi jende- tsuena izan da iragan urriaren 8tik 12ra GKS eta IAK bultzatuta egin zen Gazte Topagune Sozialista, 1.500 pertsonatik gora bilduz. Orain arte mugimendu ho- nek dakarren berrikuntza nagusia ez da kuantitatiboa, baina datorren 29a garrantzitsua izango da haien zat, eta ezkerreko beste begi batzuek ere arre- taz jarraituko dute zenbat biltzen diren eta hurrengo urratsak zein diren. ●

Formazioa eta aisialdia lotu dituzte hainbat ekitalditan.